

**REGULAMIN ORGANIZACJI WYCIECZEK,
ORAZ WYDARZEŃ SZKOLNYCH
O CHARAKTERZE TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZYM
OBOWIĄZUJĄCY
W PUBLICZNEJ SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 4
Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI
IM. ŚW. KAZIMIERA JAGIELLOŃCZYKA
W RADOMIU**

Podstawa prawna:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2018r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. z 2018, poz. 1055).

Spis treści:

1. Cele turystyki szkolnej
2. Formy organizowania krajoznawstwa i turystyki
3. Zasady organizacji wycieczek
4. Zadania kierownika wycieczki i opiekunów
5. Udzielenie zgody na przeprowadzenie wycieczki
6. Finansowanie wycieczek
7. Dokumentacja wycieczki
8. Zalecane formy bezpieczeństwa
9. Postanowienia końcowe
10. Załączniki

L.p.	Nazwa załącznika
1.	Zgoda rodziców na udział dziecka w wycieczce
2.	Karta wycieczki wraz z harmonogramem i listą uczestników
3.	Regulamin wycieczki
4.	Oświadczenie uczestników wycieczki o znajomości regulaminu i harmonogramu
5.	Oświadczenie rodziców uczestników wycieczki o znajomości regulaminu i harmonogramu
6.	Oświadczenie kierownika i opiekunów wycieczki
7.	Wykaz informacji dla rodziców
8.	Rozliczenie finansowe wycieczki
9.	Protokół powypadkowy
10.	Karta Turysty
11.	Dekalog Turysty Górskiego
12.	Zasady bezpieczeństwa nad wodą

1. Cele turystyki szkolnej

Szkoła może organizować dla uczniów różnorodne formy krajoznawstwa i turystyki. W organizowaniu w/w form działalności, szkoła może współdziałać ze stowarzyszeniami i innymi podmiotami, których przedmiotem działalności jest krajoznawstwo i turystyka.

Organizowanie przez szkołę krajoznawstwa i turystyki ma na celu w szczególności:

- poznanie kraju, jego środowiska przyrodniczego, tradycji, zabytków, kultury i historii,
- poznawanie kultury i języka innych państw,
- poszerzanie wiedzy z różnych dziedzin życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego,
- wspomaganie rodziny i szkoły w procesie wychowania,
- upowszechnianie wśród uczniów zasad ochrony środowiska naturalnego oraz wiedzy o składnikach i funkcjonowaniu rodzimego środowiska przyrodniczego, a także umiejętności korzystania z zasobów przyrody,
- upowszechnianie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej oraz podnoszenie sprawności fizycznej,
- poprawę stanu zdrowia uczniów pochodzących z terenów zagrożonych ekologicznie,
- przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym, w szczególności w ramach profilaktyki uniwersalnej,
- poznawanie zasad bezpiecznego zachowania się w różnych sytuacjach.

Organizację i program wycieczek oraz imprez dostosowuje się do wieku, zainteresowań i potrzeb uczniów, ich stanu zdrowia, sprawności fizycznej, stopnia przygotowania i umiejętności specjalistycznych.

W wycieczkach turystyczno-krajoznawczych nie mogą brać udziału uczniowie, w stosunku do których istnieją przeciwwskazania lekarskie.

Uczniowie niepełnosprawni, o ile nie ma przeciwwskazań zdrowotnych, mogą brać udział w wycieczkach i imprezach, a organizatorzy tych wycieczek i imprez powinni zapewnić im warunki odpowiednie do specyficznych potrzeb wynikających z rodzaju i stopnia niepełnosprawności. Udział uczniów niepełnosprawnych w wycieczkach i imprezach, z wyjątkiem przedmiotowych odbywających się w ramach zajęć lekcyjnych wymaga zgody ich rodziców lub ich prawnych opiekunów.

Za nie przestrzeganie przez uczniów regulaminu wycieczek szkolnych i wynikające z tego szkody materialne odpowiedzialność finansową ponoszą rodzice.

2. Formy organizowania krajoznawstwa i turystyki:

Krajoznawstwo i turystyka są organizowane w formie:

- wycieczek przedmiotowych - inicjowanych i realizowanych przez nauczycieli w celu uzupełnienia obowiązującego programu nauczania, w ramach jednego lub kilku przedmiotów.
- wycieczek krajoznawczo-turystycznych o charakterze interdyscyplinarnym w których udział nie wymaga od uczniów przygotowania kondycyjnego i umiejętności posługiwania się specjalistycznym sprzętem, organizowanych w celu nabywania wiedzy o otaczającym środowisku i umiejętności zastosowania tej wiedzy w praktyce.
- specjalistycznych wycieczek krajoznawczo – turystycznych, w których udział wymaga od uczniów przygotowania kondycyjnego, sprawnościowego i umiejętności posługiwania się specjalistycznym sprzętem, a program wycieczki przewiduje intensywną aktywność turystyczną, fizyczną lub długodystansowość na szlakach turystycznych

- zwanych „wycieczkami”.

3. Zasady organizacji wycieczek

1. Organizator wycieczki zobowiązany jest do zapewnienia właściwej opieki i bezpieczeństwa jej uczestnikom.
2. Osobami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo uczniów podczas wycieczek są kierownik wycieczki oraz opiekunowie. Opieka ich ma charakter ciągły.
3. Wycieczka musi być należycie przygotowana pod względem programowym i organizacyjnym, a także omówiona ze wszystkimi uczestnikami w zakresie: celu wycieczki, trasy, zwiedzanych obiektów, harmonogramu i regulaminu zachowania się uczniów podczas wycieczki.
4. Przy organizacji zajęć, imprez i wycieczek poza terenem szkoły liczbę opiekunów oraz sposób zorganizowania opieki ustala się, uwzględniając wiek, stopień rozwoju psychofizycznego, stan zdrowia i ewentualną niepełnosprawność osób powierzonych opiece szkoły, a także specyfikę zajęć, imprez i wycieczek oraz warunki, w jakich będą się one odbywać.
5. Opiekun wycieczki sprawdza stan liczbowy jej uczestników przed wyruszeniem z każdego miejsca pobytu, w czasie zwiedzania, przejazdu oraz po przybyciu do punktu docelowego.
6. Miejscem zbiórki uczniów rozpoczynających i kończących wycieczkę jest plac szkoły skąd uczniowie udają się do domu, po godzinie 19.00 wyłącznie pod opieką rodziców.
7. Udział uczniów w wycieczce (z wyjątkiem przedmiotowych odbywających się w ramach zajęć lekcyjnych) wymaga zgody pisemnej rodziców którzy powinni

- przed jej rozpoczęciem pokryć koszty związane z udziałem w niej ich dziecka. Wzór pisemnej zgody rodziców stanowi załącznik nr 1 do niniejszego regulaminu.
8. Zabrania się prowadzenia wycieczek podczas burzy, śnieżycy i gołoledzi.
 9. W razie wypadku uczestników wycieczki stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące postępowania w razie wypadków w szkołach i placówkach publicznych.
 10. Uczestnicy wycieczek, imprez powinni być objęci ubezpieczeniem od następstw nieszczęśliwych wypadków.
 - 11. W przypadku wycieczki organizowanej za granicą:**
 - a) dyrektor szkoły jest obowiązany poinformować organ prowadzący i organ sprawujący nadzór pedagogiczny o organizowaniu takiej wycieczki, przekazując kartę wycieczki - dyrektor nie przekazuje listy uczniów,
 - b) szkoła ma obowiązek zawrzeć umowę ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia na rzecz osób biorących udział w wycieczce,
 - c) kierownik wycieczki lub co najmniej jeden opiekun zna język obcy na poziomie umożliwiającym porozumiewanie się w krajach tranzytowych i kraju docelowym.

4. Zadania kierownika wycieczki i opiekunów

1. Kierownika wycieczki lub imprezy wyznacza dyrektor szkoły spośród pracowników pedagogicznych szkoły.
2. Kierownikiem wycieczki lub imprezy może być także inna, wyznaczona przez dyrektora szkoły osoba pełnoletnia, która:
 - a. ukończyła kurs kierowników wycieczek szkolnych,
 - b. jest instruktorem harcerskim,
 - c. posiada uprawnienia przewodnika turystycznego, przewodnika lub instruktora turystyki kwalifikowanej lub pilota wycieczek.
3. Kierownikiem obozu wędrownego może być osoba po ukończeniu kursu dla kierowników obozów wędrownych lub posiadająca uprawnienia przewodnika turystycznego, instruktora, pilota wycieczek.
4. Kierownikiem imprezy turystyki kwalifikowanej może być przewodnik turystyczny, pilot wycieczek, instruktor bądź trener odpowiedniej dyscypliny sportu.
5. Opiekunem wycieczki lub imprezy może być nauczyciel albo, po uzyskaniu zgody dyrektora szkoły, inna osoba pełnoletnia.
6. Kierownikiem lub opiekunem w wycieczce czy imprezie zagranicznej może być osoba znająca język obcy w stopniu umożliwiającym porozumienie się w kraju docelowym oraz w krajach znajdujących się na trasie wycieczki.

7. Zadania kierownika wycieczki:

Kierownik wycieczki lub imprezy w szczególności :

- a. opracowuje program i regulamin wycieczki lub imprezy,
- b. zapoznaje uczniów, rodziców, opiekunów wycieczki z programem i regulaminem wycieczki oraz informuje ich o celu i trasie wycieczki,
- c. zapewnia warunki do pełnej realizacji programu wycieczki i przestrzegania jej regulaminu oraz sprawuje nadzór w tym zakresie,
- d. zapoznaje uczniów i opiekunów wycieczki z zasadami bezpieczeństwa oraz zapewnia warunki do ich przestrzegania,
- e. określa zadania opiekunów wycieczki w zakresie realizacji programu wycieczki oraz zapewnienia opieki i bezpieczeństwa uczniom,
- f. nadzoruje zaopatrzenie uczniów i opiekunów wycieczki w odpowiedni sprzęt, wyposażenie oraz apteczkę pierwszej pomocy,
- g. organizuje i nadzoruje transport, wyżywienie i noclegi dla uczniów i opiekunów wycieczki,
- h. dokonuje podziału zadań wśród uczniów,
- i. dysponuje środkami finansowymi przeznaczonymi na organizację wycieczki,
- j. dokonuje podsumowania, oceny i rozliczenia finansowego wycieczki po jej zakończeniu i informuje o tym dyrektora szkoły i rodziców.

8. Obowiązki opiekuna:

Opiekun w szczególności:

- a. sprawuje opiekę nad powierzonymi mu uczniami,
 - b. współdziała z kierownikiem w zakresie realizacji programu i przestrzegania jej regulaminu,
 - c. sprawuje nadzór nad przestrzeganiem regulaminu przez uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa,
 - d. nadzoruje wykonywanie zadań przydzielonych uczniom,
 - e. wykonuje inne zadania zlecone przez kierownika,
- Opiekunowie potwierdzają własnoręcznie podpisem na karcie wycieczki odpowiedzialność za bezpieczeństwo powierzonych im uczniów.

5. Udzielenie zgody na przeprowadzenie wycieczki.

1. Zgody na przeprowadzenie wycieczki udziela dyrektor szkoły lub upoważniona przez niego osoba.
2. Jeżeli wycieczka przedmiotowa ma się odbywać podczas planowanej lekcji danego przedmiotu należy zgłosić dyrektorowi zamiar wyjścia poza teren szkoły, a następnie odnotować fakt przeprowadzenia wycieczki w dzienniku lekcyjnym.
3. Szkoły mogą organizować wycieczki i imprezy zagraniczne.
4. Zgodę na zorganizowanie w/w wyraża dyrektor szkoły po zawiadomieniu organu prowadzącego i organu sprawującego nadzór pedagogiczny.

5. Zawiadomienie zawiera: nazwę kraju, czas pobytu, program pobytu, imię i nazwisko kierownika oraz opiekunów, listę uczniów i ich wiek.
6. Organizację wycieczek zagranicznych regulują odrębne przepisy.

6. Finansowanie wycieczek

1. Plan finansowy wycieczki musi określać ogólny koszt wycieczki, koszt jednego uczestnika oraz przewidywane koszty organizacyjne i programowe.
2. Kierownik i opiekunowie nie ponoszą kosztów przejazdu, zakwaterowania i wyżywienia.
3. Koszty przejazdu, zakwaterowania i wyżywienia kierowników i opiekunów wycieczek lub imprez mogą być finansowane ze środków pozabudżetowych, a w szczególności:
 - a. z odpłatności uczniów biorących udział w wycieczce lub imprezie,
 - b. ze środków pochodzących z działalności samorządu uczniowskiego,
 - c. ze środków wypracowanych przez uczniów,
 - d. ze środków przekazanych przez radę rodziców, a także osoby fizyczne i prawne,
4. Rodzice, którzy zadeklarowali udział swojego dziecka w wycieczce, a następnie deklarację tę wycofali, zobowiązani są pokryć straty jakie powstały z tego tytułu.
5. Rodzice uczniów biorących udział w wycieczce zobowiązani są do pokrycia jej kosztów (chyba, że udział może być sfinansowany z innych źródeł).
6. Kierownik wycieczki odpowiada za terminowe wywiązanie się ze zobowiązań finansowych (o wszelkich opóźnieniach należy informować dyrektora szkoły).
7. Rozliczenia wycieczki dokonuje kierownik określając sposób zagospodarowania nadwyżki, względnie uzupełnienia niedoboru finansowego.
8. Dowodami finansowymi są:
 - a. podpisane przez rodziców dzieci listy wpłat,
 - b. rachunki, faktury,
 - c. bilety wydawane przez uprawnione do danego rodzaju działalności podmioty gospodarcze,
 - d. w uzasadnionych przypadkach mogą to być oświadczenia o poniesionych wydatkach podpisane przez kierownika wycieczki oraz wszystkich opiekunów (wydatki tego typu nie mogą przekroczyć 20% kosztów wycieczki).

7. Dokumentacja wycieczki

1. Dokumentacja wycieczki zawiera:
 - a. kartę wycieczki z harmonogramem i listą uczestników (załącznik nr 2),
 - b. pisemną zgodę rodzica na udział dziecka w wycieczce (załącznik nr 1),
 - c. regulamin wycieczki (załącznik nr 3),
 - d. oświadczenie uczestników o znajomości regulaminu i harmonogramu wycieczki (załącznik nr 4),

- e. oświadczenie rodziców uczestników wycieczki o znajomości jej regulaminu i harmonogramu (załącznik nr 5),
 - f. oświadczenie kierownika i opiekunów wycieczki (załącznik nr 6)
 - g. dowód ubezpieczenia wszystkich uczestników wycieczki od następstw nieszczęśliwych wypadków – numer polisy ubezpieczeniowej,
 - h. rozliczenie finansowe wycieczki przewidujące koszty realizacji programu oraz rozliczenie finansowe wycieczki po jej zakończeniu (załącznik nr 8).
2. Program wycieczki lub imprezy organizowanej przez szkołę, termin, trasę oraz imiona i nazwiska kierownika i opiekunów zawiera karta wycieczki, którą zatwierdza dyrektor szkoły lub upoważniona przez niego osoba.
 3. Dokumentacja wycieczki powinna być złożona do zatwierdzenia min. 3 dni przed jej rozpoczęciem.
 4. Rozliczenie wycieczki składa się u dyrektora szkoły w terminie 2 tygodni od jej zakończenia.

8. Zalecane formy bezpieczeństwa

a. wycieczki autokarowe:

- liczebność grupy - 1 opiekun na 15 uczniów (nie licząc kierowcy i pilota/przewodnika),
- pojazd przewożący zorganizowaną grupę dzieci lub młodzieży w wieku do 18 lat, powinien być oznakowany z przodu i z tyłu kwadratowymi tablicami barwy żółtej z symbolem dzieci barwy czarnej. W warunkach niedostatecznej widoczności tablice powinny być oświetlone chyba, że są wykonane z materiału odblaskowego. Kierujący tym pojazdem jest zobowiązany włączyć światła awaryjne podczas wsiadania i wysiadania dzieci i młodzieży. Kierowca posiada potwierdzenie sprawności technicznej pojazdu, apteczkę pierwszej pomocy i gaśnicę. Kierowca może jechać maksymalnie 8 godzin, w rytmie 4 godziny jazdy – godzina odpoczynku (na podstawie zapisów ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku o ruchu drogowym),
- kierownik wycieczki zobowiązany jest zgłosić wyjazd autokaru wycieczkowego na Policję bądź do ITD. w celu kontroli technicznej pojazdu i dokumentacji kierowcy,
- opiekun musi przebywać ze swoją grupą w pojeździe, nie wolno rozdzielać grupy na dwa lub więcej pojazdów,
- ilość uczestników wycieczki nie może przekraczać ilości miejsc siedzących w pojeździe ,
- przejście w autokarze musi być wolne,
- opiekunowie zajmują miejsca przy drzwiach oraz w części środkowej autokaru,
- uczniowie sprawiający trudności wychowawcze oraz źle znoszący podróż siedzą przy opiekunach,

- należy zabronić w czasie przejazdu: spacerowania po autokarze, podnoszenia się ze swoich miejsc, siedzenia tyłem, na oparciu oraz jedzenia,
- bagaż uczestników powinien być umieszczony w bagażniku i na półkach,
- przerwy dla zapewnienia odpoczynku i załatwienia potrzeb fizjologicznych należy organizować tylko na terenie parkingów,
- w czasie postoju należy zabronić wchodzenia na jezdnię i jej przekraczania,
- po każdej przerwie opiekun sprawdza obecność uczestników.

b) wycieczki piesze:

- wycieczki przedmiotowe w miejscu, które jest siedzibą szkoły, bez korzystania z publicznych środków transportu - 2 opiekunów na 30 uczniów,
- wycieczki piesze na terenie miasta z korzystaniem ze środka transportu miejskiego (lub wycieczka do lasu) - 1 opiekun na 15 uczniów,
- w czasie marszu jeden opiekun prowadzi grupę, drugi idzie na końcu,
- uczestnicy posiadają ubiór (a szczególnie buty) odpowiedni do miejsca i warunków atmosferycznych,
- w mieście poruszamy się po chodnikach, a poza miastem lewą stroną drogi, pojedynczo, ustępując z drogi nadjeżdżającym pojazdom. Dwójkami poza miastem chodzimy wyłącznie po drogach o bardzo małym ruchu,
- w lesie poruszamy się oznakowanymi szlakami turystycznymi (na terenie parków narodowych i krajobrazowych – wyłącznie) lub po wyznaczonych ścieżkach turystycznych,
- opiekun powinien posiadać mapę (wskazana jest znajomość terenu),
- przed wyruszeniem spod szkoły uczestnicy powinni być poinformowani o zasadach poruszania się po drogach i lesie.

c) wycieczki w góry:

- wyruszając w góry na terenach Parków Narodowych oraz szlakach turystycznych leżących powyżej 1000 m.n.p.m – 1 opiekun na 10 uczestników,
- należy dokładnie zaplanować trasę, uwzględniając wiek, a także płeć uczestników - dla młodzieży w wieku 13-14 lat nie powinna przekraczać 12-13 km, tj. 4-5 godz. marszu wraz z odpoczynkami. Dla młodzieży starszej długość trasy może ulec wydłużeniu,
- na wędrowkę należy wyruszać wcześniej rano, aby przed zmrokiem dojść do miejsca noclegu,
- uczestnicy powinni posiadać odpowiedni ubiór - buty sznurowane, kurtka (ze względu na zmienność pogody w górach oraz spadek temperatury wraz ze wzrostem wysokości). Ekwipunek należy zabrać w plecaku,
- wszyscy uczestnicy wycieczki powinni poruszać się wyłącznie po oznakowanych szlakach turystycznych, w ten sposób, że na początku (za przewodnikiem) ustawione są osoby słabsze kondycyjnie, a na końcu osoby najsilniejsze,

- kolumnę otwiera i zamyka osoba dorosła,
- na terenach powyżej 1000 m n.p.m. wycieczkę prowadzi wyłącznie przewodnik górski lub przewodnik turystyki górskiej,
- na terenie parków narodowych wycieczki prowadzą wyłącznie upoważnieni przewodnicy górscy.

d) wycieczki wysokogórskie:

- wycieczki wysokogórskie - 1 opiekun na 5 uczniów + górski przewodnik turystyczny (uczniowie, którzy ukończyli 16 rok życia),
- odpowiedni ubiór – buty sznurowane, kurtka (ze względu na zmienność pogody w górach i spadek temperatury ze wzrostem wysokości), rzeczy osobiste zabieramy w plecaku,
- wszyscy uczestnicy wycieczki poruszają się wyłącznie po oznakowanych szlakach, na czele kolumny idzie osoba dorosła,
- uczestnicy wycieczki ustawieni są w ten sposób, że na początku (za przewodnikiem) ustawione są osoby najsłabsze kondycyjnie, a na końcu najsilniejsze,
- na terenach powyżej 1000 m n.p.m. wycieczkę prowadzi przewodnik górski lub przewodnik turystyki górskiej,
- na terenie parków narodowych w górach wycieczki prowadzą wyłącznie upoważnieni przewodnicy,
- wyruszając w góry, należy dokładnie zaplanować trasę, uwzględniając wiek, a także płeć uczestników,
- na wędrowkę należy wyruszać wcześniej rano, aby przed zmrokiem dojść do miejsca noclegu.

e) wycieczki rowerowe:

- wycieczki rowerowe - 2 opiekunów na grupę 10 - 13 uczniów (uczniowie, którzy ukończyli 12 rok życia + karta rowerowa), przy czym w kolumnie rowerów nie może jechać więcej niż 15 osób,
- uczestnicy wycieczek poruszających się po drogach publicznych muszą znać przepisy o ruchu drogowym,
- prowadzący wycieczkę jedzie na początku, za nim najsłabsi w grupie, następnie pozostali uczniowie, drugi opiekun jedzie na końcu grupy,
- tempo jazdy powinno być dostosowane do możliwości najsłabszego uczestnika,
- odstępy między jadącymi do 5 metrów,
- uczestnicy wycieczki jadą jeden za drugim (nie wolno jechać obok siebie), jak najbliżej prawej krawędzi drogi, zgodnie z przepisami ruchu drogowego,
- opiekun wycieczki posiada apteczkę pierwszej pomocy oraz narzędzia do ewentualnej naprawy rowerów, także zapasowe dętki i wentyle oraz pompkę,
- uczestnicy powinni posiadać strój odpowiedni do jazdy oraz kask ochronny na głowę,

- wszyscy uczestnicy wycieczki powinni mieć na sobie kamizelkę odblaskową.

f) przejazdy pociągami:

- liczebność grupy – 1 opiekun na 9 uczniów,
- opiekun musi przebywać z grupą w wagonie, nie wolno rozdzielać grupy na dwa lub więcej wagonów, w tym celu wskazane jest dokonywanie wcześniejszej rezerwacji miejsc lub przedziałów,
- zasady rozmieszczania uczniów i bagażu oraz zapewnienie środków pierwszej pomocy - jak w przypadku przejazdu autokarem,
- należy zabronić uczniom opuszczania wagonu i wychylania się przez okna,
- w czasie postoju pociągu uczniowie powinni znajdować się na swoich miejscach siedzących,
- bilety na przejazd wraz z zaświadczeniem o przejeździe grupowym oraz legitymacje szkolne uczestników powinien posiadać kierownik wycieczki.

g) korzystanie z kąpielisk:

- uczestnicy wycieczek mogą korzystać z kąpielisk, pływalni tylko w miejscach do tego wyznaczonych i pod kontrolą ratowników oraz 1 opiekuna na 15 uczestników,
- uczestnicy wycieczek posługujących się sprzętem pływackim muszą posiadać Kartę Pływacką.

h) zasady poruszania się z grupą w miastach

- przed rozpoczęciem zwiedzania obiektu lub miasta, każdy uczestnik musi być poinformowany o harmonogramie wycieczki adresie / miejscu / pobytu docelowego, aby w razie zgubienia się potrafił dotrzeć do miejsca zbiórki,
- w trakcie pieszego poruszania się z grupą w terenie miejskim opiekunowie powinni tak podzielić obowiązki, by jeden z nich znajdował się na czele grupy i kierował nią, a drugi idąc na końcu zamykał ją,
- opiekun zamykający grupę nie może dopuścić, by któryś z uczniów pozostał za nim,
- obaj opiekunowie powinni poruszać się w granicach wzajemnego kontaktu wzrokowego, aby zapobiec zbyt niemu rozciągnięciu grupy,
- prowadzenie grup po ulicach, drogach i terenach publicznych powinno odbywać się zgodnie z przepisami ruchu drogowego,
- szczególną ostrożność należy zachować przy przechodzeniu z grupą przez jezdnię. Należy pamiętać, że przechodzenie powinno odbyć się w taki sposób, by cała grupa przekroczyła jezdnię razem,
- w przypadku korzystania ze środków komunikacji miejskiej należy zadbać, by wszyscy uczestnicy wycieczki :
 - znajdowali się w jednym pojeździe lub w jednej jego części (dotyczy pociągu, tramwaju, metra),

- znali nazwę przystanku, na którym grupa będzie wysiadać,
- znali orientacyjny czas przejazdu lub ilość przystanków do przejechania,
- posiadali ważne bilety na przejazd.

i) wycieczki zwane „Zielonymi Szkołami”;

- wycieczki zwane „Zielonymi szkołami” należy planować najwcześniej w kl. III szkoły podstawowej ze zwiększoną liczbą opiekunów - 1 opiekun na 10 uczestników,
- należy dokładnie przeanalizować czy możliwa jest dla uczniów danej klasy organizacja „Zielonej szkoły”.

Każda wycieczka lub impreza zaczyna się i kończy na terenie szkoły.

j) pozostałe uwagi:

- Rodzice zobowiązani są do przywiezienia i odebrania uczniów po zakończonej imprezie. W razie, gdy rodzic nie może odebrać dziecka ma obowiązek powiadomić pisemnie kierownika wycieczki o tym fakcie.
- Przy ustalaniu ilości opiekunów należy uwzględnić również ich doświadczenie i umiejętności pedagogiczne, stopień zdyscyplinowania grupy, wiek, środki transportu, sposób zorganizowania wycieczki.
- Każdy nauczyciel planujący organizację wycieczki na terenie Parku Narodowego lub Rezerwatu Przyrody powinien wcześniej zapoznać się z regulaminem parku lub rezerwatu i poinformować o nich uczestników wycieczki.
- Nauczyciele, którzy w ramach wycieczki szkolnej planują korzystanie przez uczestników wycieczki z kąpielisk i basenów, powinni:
 - zapoznać się z przepisami tych obiektów - regulaminami kąpieliska lub pływalni i egzekwować ich przestrzeganie,
 - uzgodnić z kierownikiem kąpieliska lub pływalni warunki i sposób korzystania z kąpieliska lub pływalni zapewniając bezpieczeństwo uczestnikom,
 - stosować regulamin kąpeli i plażowania.
- Opiekun grupy obowiązany jest sprawdzać stan liczbowy grupy przed wyruszeniem z każdego miejsca pobytu, w czasie zwiedzania, przejazdu oraz po przybyciu do miejsca docelowego!
- **W PRZYPADKU ZAGINIĘCIA - UCZEŃ (UCZNIOWIE) POZOSTAJĄ BEZWZGLĘDNI W MIEJSCU ZAGINIĘCIA**
Miasto – uczeń zna miejsce postoju, plan dnia, zawiadamiamy policję, dyrektora szkoły, rodziców.
Szlak turystyczny - uczeń wie, dokąd idziemy, zna kolor szlaku i docelowe schronisko (miejsce), zawiadamiamy GOPR, dyrektora szkoły, rodziców.

- **UWAGA!!!** W ciągu ostatnich kilku lat władze niektórych miast wprowadziły obowiązek korzystania z usług miejscowych przewodników w trakcie ich zwiedzania. Fakt ten należy uwzględnić przygotowując wycieczkę szkolną.

9. Postanowienia końcowe

1. Zgody na przeprowadzenie wycieczki udziela dyrektor szkoły lub upoważniona przez niego osoba.
2. Jeżeli wycieczka ma odbyć się podczas planowanej lekcji danego przedmiotu, należy zgłosić zamiar wyjścia poza teren szkoły i odnotować wyjście na wycieczkę w dzienniku lekcyjnym i w specjalnym zeszycie wyjść znajdującym się w sekretariacie szkoły.
3. Uczniowie którzy nie uczestniczą w wycieczce powinni mieć zajęcia lekcyjne z inną klasą. Imienny wykaz uczniów przygotowuje wychowawca klasy, a przydział uczniów dokonuje osoba upoważniona przez dyrektora szkoły.
4. Jeżeli nie zostaną spełnione wszystkie wymogi organizacyjne dotyczące wycieczki, dyrektor szkoły lub upoważniona przez niego osoba może nie udzielić zgody na przeprowadzenie wycieczki.
5. Wszystkie pisma wysłane w sprawie wycieczki powinny być podpisane przez kierownika wycieczki i zatwierdzone przez dyrektora szkoły.
6. Sprawy nieuregulowane niniejszymi przepisami i zasadami rozstrzyga się na podstawie Statutu Szkoły oraz innymi przepisami wyższego rzędu.
7. W razie wypadku uczestników wycieczki stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące postępowania w razie wypadków w szkołach i placówkach publicznych.

ZGODA RODZICA NA UDZIAŁ DZIECKA W WYCIECZCE OŚWIADCZENIE RODZICÓW

Ja niżej podpisana(y) **wyrażam zgodę na wyjazd** mojego syna / córki
....., uczennicy / ucznia klasy
na wycieczkę do organizowaną w dniach –

Jednocześnie:

- zobowiązuję się do pokrycia pełnych kosztów wyjazdu w kwocie zł;
- zobowiązuję się do zapewnienia bezpieczeństwa dziecku w drodze pomiędzy miejscem zbiórki i rozwiązaniem wycieczki a domem;
- biorę odpowiedzialność finansową za szkody materialne wynikające z nieprzestrzegania regulaminu wycieczki spowodowane przez moje dziecko;
- oświadczam, że stan zdrowia mojego dziecka pozwala na uczestniczenie w tej wycieczce;
- **wyrażam zgodę na podejmowanie decyzji związanych z leczeniem lub hospitalizowaniem dziecka w przypadku zagrożenia zdrowia bądź życia mojego dziecka przez kierownika lub opiekuna w czasie trwania wycieczki.**

Informacje o dziecku: syn/córka*:

- dobrze/źle znosi jazdę autokarem* (w przypadku choroby lokomocyjnej zobowiązuję się zaopatrzyć dziecko w środki umożliwiające jazdę autokarem),
- inne ważne uwagi dotyczące zdrowia dziecka (alergie, leki, uczulenia pokarmowe itp.)
.....
.....

Dane osobowe uczestnika wycieczki:

- adres zamieszkania:
- telefon domowy:
- telefon komórkowy rodzica(ów):
- telefon komórkowy dziecka:
- data i miejsce urodzenia dziecka:
- PESEL dziecka:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....
(data i czytelny podpis rodzica)

KARTA WYCIECZKI

Nazwa i adres przedszkola/szkoły/placówki:

Cel wycieczki:

Nazwa kraju/miasto/trasa wycieczki:

Termin:

Numer telefonu kierownika wycieczki:

Liczba uczniów:, w tym uczniów niepełnosprawnych:

Klasa:

Liczba opiekunów wycieczki:

Środek transportu:

PROGRAM WYCIECZKI

Data, godzina wyjazdu oraz powrotu	Długość trasy (w kilometrach)	Miejscowość docelowa i trasa powrotna	Szczegółowy program wycieczki od wyjazdu do powrotu	Adres miejsca noclegowego i żywieniowego oraz przystanki i miejsca wyżywienia

OŚWIADCZENIE

Zobowiązuję się do przestrzegania przepisów dotyczących bezpieczeństwa w czasie wycieczki.

Kierownik wycieczki:

Opiekunowie wycieczki:

.....

(imię i nazwisko oraz podpis)

1.

2.

3.

4.

(imiona i nazwiska oraz podpisy)

ZATWIERDZAM

.....

(data i podpis dyrektora przedszkola/szkoły/placówki)

LISTA UCZNIÓW BIORĄCYCH UDZIAŁ W WYCIECZCE

L.p.	Nazwisko i imię
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	
11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
16.	
17.	
18.	
19.	
20.	
21.	
22.	
23.	
24.	
25.	

.....
(kierownik wycieczki)

.....
(data)

.....
(dyrektor szkoły)

*Załącznik nr 3 do REGULAMINU ORGANIZACJI WYCIECZEK,
ORAZ IWYDARZEŃ SZKOLNYCH
O CHARAKTERZE TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZYM*

REGULAMIN WYCIECZKI

Zapraszamy Cię do wzięcia udziału w wycieczce do
w terminie

Pamiętaj, że masz prawo do:

- ★ wyczerpującej informacji na temat programu, zakwaterowania i uczestnictwa w imprezach programowych;
- ★ informacji dotyczących zmian w programie;
- ★ wyrażania własnych opinii i odczuć w kulturalny sposób;
- ★ proponowania nowych pomysłów wpływających na atrakcyjność imprezy.

Niestety, masz również obowiązki:

- ★ pamiętaj o punktualnym stawianiu się na miejsca zbiórek;
- ★ pamiętaj o kulturalnym zachowaniu się w autobusie, w ośrodku wypoczynkowym, podczas zajęć edukacyjnych oraz wycieczek;
- ★ pamiętaj, że pod żadnym pozorem nie wolno oddalać Ci się od grupy (dotyczy także przechodzenia przez ulicę);
- ★ pamiętaj o informowaniu opiekunów o wszelkich przypadkach zagrażających zdrowiu i życiu (dotyczy również złego samopoczucia);
- ★ dbaj o mienie obiektu pod groźbą odpowiedzialności finansowej rodziców;
- ★ pamiętaj, że należy przystosować się do uwag opiekunów i przewodników;
- ★ pamiętaj, że należy zachowywać się stosownie do miejsca pobytu (nie krzyżeć, nie niszczyć przyrody, nie rozpalać ogniska w miejscach niedozwolonych).
- ★ pamiętaj, że dbasz o bezpieczeństwo uczestników należy zgłaszać kierownikowi wycieczki lub opiekunom.
- ★ pamiętaj, że kąpiel w akwenach możliwa jest tylko za zgodą i pod opieką ratownika i opiekunów.
- ★ pamiętaj o ważnej legitymacji szkolnej, przyborach szkolnych niezbędnych podczas zajęć programowych oraz rzeczach wymienionych w liście, którą otrzymałeś wcześniej;
- ★ pamiętaj o dostosowaniu się do sporządzonego przez opiekunów harmonogramu dnia;
- ★ pamiętaj o zjedaniu przygotowanych posiłków.

Nie wolno Ci:

- ★ spożywać alkoholu, używać środków odurzających, palić tytoniu - w przypadku stwierdzenia posiadania ich lub spożycia, kierownik wycieczki jest zobowiązany do natychmiastowego powiadomienia rodziców,
- ★ używać przemocy fizycznej i psychicznej,
- ★ wychylać się przez okno, spacerować, hałasować, śmiecić w autobusie,
- ★ zakłócać ciszy nocnej,
- ★ przyjmować leków bez wiedzy opiekuna.

Za nieprzestrzeganie Regulaminu Wycieczki możesz zostać pozbawiony uczestnictwa w imprezie w trybie natychmiastowym. W przypadku zaistnienia takiej sytuacji, Twoi rodzice zobowiązują się do odebrania Cię z miejsca pobytu na koszt własny. Poniesione opłaty nie podlegają zwrotowi.

Oceny zdobyte podczas zajęć edukacyjnych zostaną wpisane do dziennika lekcyjnego. Zachowanie uczestników w czasie imprezy będzie miało wpływ na końcoworoczną ocenę zachowania w roku szkolnym

Radom, dn.

OŚWIADCZENIE KIEROWNIKA ORAZ OPIEKUNÓW WYCIECZKI

Zobowiązuję się do przestrzegania przepisów dotyczących zasad bezpieczeństwa na wycieczkach i imprezach dla dzieci i młodzieży.

Zobowiązuję się do przestrzegania przepisów dotyczących zasad bezpieczeństwa na wycieczce organizowanej w miejscowości
w terminie oraz zgodnie z nimi realizować opracowany harmonogram.

Niniejszym oświadczam również, iż zapoznałem się z:

- Regulaminem organizacji wycieczek oraz wydarzeń szkolnych o charakterze turystyczno-krajoznawczym obowiązującym w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi im. św. Kazimierza Jagiellończyka w Radomiu;
- Regulaminem i Harmonogramem wycieczki.

Podpis kierownika wycieczki:

.....

Podpisy opiekunów:

.....

.....

.....

.....

INFORMACJE DLA RODZICÓW

1. Termin,
2. Koszt,
3. Uczestnicy,
4. Miejsce zakwaterowania (nr telefonu),
5. Imię i nazwisko kierownika wycieczki oraz opiekunów (nr telefonów),
6. Data i godzina wyjazdu,
7. Data i godzina powrotu,
8. Program wycieczki (uwzględnić przerwy na posiłki oraz ciszę nocną),
9. Lista rzeczy, które należy ze sobą zabrać.

ROZLICZENIE FINANSOWE WYCIEZKI, ZIELONEJ SZKOŁY

WPŁYWY

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	KWOTA
1.	Odpłatność uczestników	
2.	Dofinansowanie z funduszu Rady Rodziców	
3.	Inne	
Razem wpływy		

KOSZTY

L.P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	KWOTA
1.	Transport	
2.	Wyżywienie	
3.	Noclegi	
4.	Przewodnik	
5.	Bilety wstępu do muzeum, teatru, kina itp.	
6.	Opłaty za parking	
7.	Ubezpieczenie	
8.	Inne	
Razem wydatki		

Pozostała kwota zostaje przeznaczona na

.....

.....

.....
(podpis kierownika wycieczki)

PROTOKÓŁ POWYPADKOWY

1. Zespół powypadkowy w składzie:

1)
(imię i nazwisko, stanowisko)

2)
(imię i nazwisko, stanowisko)

dokonał w dniach ustaleń dotyczących okoliczności przyczyn wypadku,
jakiemu w dniu o godz. uległ(a)

.....
(imię i nazwisko)

z (wskazanie klasy lub innej jednostki podziału organizacyjnego osób pozostających pod

opieką szkoły lub placówki) szkoły/placówki

.....
(nazwa i adres szkoły lub placówki)

urodzony(a) zamieszkały(a)
(adres)

2. Rodzaj wypadku (śmiertelny, zbiorowy, ciężki):

3. Rodzaj urazu i jego opis:

4. Udzielona pomoc:

5. Miejsce wypadku:

6. Rodzaj zajęć:

Opis wypadku - z podaniem jego przyczyn:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Imię i nazwisko osoby sprawującej nadzór nad poszkodowanym w chwili wypadku:

.....

8. Czy osoba sprawująca bezpośrednią pieczę nad poszkodowanym była obecna w chwili wypadku w miejscu, w którym zdarzył się wypadek (jeżeli nie - podać, z jakiej przyczyny):

.....

.....

9. Świadcowie wypadku:

1)

(imię i nazwisko, miejsce zamieszkania)

2)

3)

10. Środki zapobiegawcze:

.....

.....

11. Poszkodowanego, jego rodziców (prawnych opiekunów) pouczono o możliwości, sposobie i terminie złożenia zastrzeżeń.

Podpis pouczonych:

1)

2)

12. Wykaz załączników do protokołu, w tym ewentualnych zastrzeżeń, jeżeli złożono je na piśmie:

1)

2)

13. Data podpisania protokołu:

Podpisy członków zespołu:

1)

2)

Podpis dyrektora oraz pieczęć szkoły lub placówki

Potwierdzenie przez osoby uprawnione:

1) zaznajomienia się z protokołem i innymi materiałami postępowania powypadkowego:

.....
.....

2) złożenia zastrzeżeń na piśmie:

.....
.....

3) otrzymania protokołu:

.....
.....

KARTA TURYSTY

1. Turystyka odradza Twe siły, pomaga każdemu, szczególnie młodzieży, poznawać Ojczyznę.
2. Przyroda i dorobek kulturalny są własnością całego narodu – i Ty jesteś za nie odpowiedzialny.
3. Turysta - Twój przyjaciel, służ mu radą i pomocą.
4. Zwiedź to, o czym czytałeś - przeczytaj o tym, co masz zwiedzić.
5. Dopuść naturę do głosu - nie hałasuj.
6. Zostaw miejsce pobytu w takim stanie, w jakim chciałbyś je zastać.
7. Ogień i szkło źródłem niebezpieczeństwa - uważaj!
8. Alkohol wrogiem turystyki - unikaj go na wycieczce.
9. Zachowaj ostrożność - Twoja lekkomyślność zagraża Tobie i innym.
10. Turysta wszędzie gościem - pozostawiaj po sobie dobre wspomnienie.
11. Nie bądź obojętny wobec niewłaściwego zachowania innych.
12. Dobry humor pomaga turystyce w każdej sytuacji - uśmiechnij się!

DEKALOG TURYSTY GÓRSKIEGO **dla bezpiecznego pobytu w górach**

1. Zanim wyruszysz w góry, zastanów się, czy posiadasz dostateczne doświadczenie. Przed wyjściem poddaj ocenie stan zdrowia i siły, swoje i towarzyszy, a w szczególności dzieci.
2. Przygotuj wcześniej dokładny plan wycieczki, udają się improwizacje dobrze przygotowane. Poczytaj przewodniki, mapy, skorzystaj z usług informacji turystycznej, wskazówek przewodników górskich, gospodarzy schronisk, miejscowej ludności.
3. W górach szybko i często zmieniają się warunki atmosferyczne, niezbędna jest odzież chroniąca przed złą pogodą i zimnem oraz mocne, wysokie buty na profilowanej podeszwie.
4. Wychodząc na wycieczkę, pozostaw w domu, w schronisku czy u znajomych wiadomość o celu i trasie wycieczki oraz godzinie powrotu. W ten prosty sposób zapewnisz sobie szybką pomoc w razie wypadku.
5. Szybkość poruszania się dostosuj do możliwości najmniej sprawnego uczestnika wycieczki. "Pożeranie kilometrów" prowadzi niechybnie do wyczerpania, a poza tym ogranicza możliwości podziwiania uroków górskiego krajobrazu.
6. Uważaj na każdy krok - upadki zdarzają się także w łatwym terenie. Zwłaszcza szczególnej ostrożności wymagają trudniejsze partie trasy: strome, mokre i zaśnieżone stoki, płyty starego śniegu. Nie zbaczaj ze znakowanego szlaku - jest on zwykle poprowadzony optymalnie zarówno pod względem bezpieczeństwa, jak i wysiłku na pokonanie trasy.
7. Nie strącaj kamieni, gdyż narażasz innych turystów na poważne niebezpieczeństwo. Miejsce zagrożone przez spadające kamienie przechodź szybko i uważnie.
8. Decyzja zawrócenia z drogi to nie hańba, lecz głos rozsądku. Nie wstydź się zawracania, gdy załamię się pogoda, nadejdzie mgła, lub trasa okaże się zbyt trudna.
9. Szanuj przyrodę, nie hałasuj: jest to niebezpieczne. Dbaj o czystość i porządek w górach. Usuwając śmieci, dajesz dowód swej kultury.
10. Jeśli mimo ostrożności zdarzy się wypadek- przede wszystkim zachowaj spokój. Poszkodowanego ułóż w bezpiecznej pozycji, w widocznym miejscu i pod opieką. Przyjętymi w górach sygnałami wezwij na pomoc GOPR.

ZASADY BEZPIECZEŃSTWA NAD WODĄ

A oto kilka zasad jakich należy przestrzegać nad wodą aby uniknąć niebezpieczeństwa:

1. Nie wolno wchodzić do wody zaraz po opalaniu się na słońcu – może to grozić szokiem termicznym lub utratą przytomności;
2. Po wejściu do wody najpierw należy schłodzić okolice serca, karku oraz twarz;
3. Do wody wchodzimy tylko w miejscach oznakowanych, gdy nad kąpiącymi się czuwa ratownik;
4. Nie skaczmy do wody na "główkę", tym bardziej jeśli nie znamy głębokości wody. Taki skok może doprowadzić do urazów kręgosłupa i kalectwa;
5. Gdy przy kąpielisku strzeżonym widzimy czerwoną flagę lub nie jest wywieszona żadna flaga - kąpiel jest zabroniona;
6. Rodzice, opiekunowie powinni zawsze czuwać nad kąpiącym się dzieckiem, uczniem;
7. Nie należy przepływać czy wypływać na otwarty akwen bez asekuracji;
8. Nie zaleca się kąpać zaraz po jedzeniu – powinno się odczekać przynajmniej pół godziny
9. Do wody najlepiej wchodzić w grupie, albo przynajmniej z drugą osobą;
10. Korzystając ze sprzętu wodnego upewnijmy się, że jest on sprawny, a przebywające na nim dzieci i osoby, które nie umieją pływać są we właściwy sposób zabezpieczone - mają na sobie specjalne kamizelki;
11. Przebywając nad morzem pamiętaj, że kąpać się w wodzie można tylko w wyznaczonych do tego miejscach, pod nadzorem ratowników i rodziców;
12. Spędzając czas na plaży nie zostawiaj tam śmieci, wyrzuć je do kosza przy wyjściu z plaży;
13. Nie wyławiaj organizmów żyjących w wodzie
14. gdy wykopiesz głęboki dół w piasku, po zakończonej zabawie zakop go, żeby nikt nie zrobił sobie krzywdy.